

Terminologie utilizata in reglementarile emise in domeniul energiei electrice si al energiei termice

INDEX DE TERMENI SI ABREVIERI DIN REGLEMENTARILE EMISE IN DOMENIUL ENERGIEI ELECTRICE SI TERMICE

Index **A**

Termen	Definitie
Acces la retea	Dreptul agentilor economici care produc si furnizeaza energie electrica sau termica, precum si al consumatorilor de energie electrica sau termica de a se racorda si de a folosi, in conditiile legii, retelele de transport si distributie.
Acord de confidentialitate	Documentul semnat in comun de catre S.C.(<i>se trece numele societatii comerciale</i>) si solicitantul de acces la retea in privinta obligatiilor reciproce pe care si le asuma de a respecta confidentialitatea unor date si informatii.
Acord de furnizare de energie termica	Acord scris emis de catre producator in legatura cu posibilitatile de livrare din instalatiile sale de energie termica sub forma de abur, apa fierbinte sau apa calda unui furnizor sau direct unui consumator.
Acreditare consumator eligibil	Acordarea dreptului unui consumator de a contracta direct cu un furnizor energia necesara, in baza Regulamentului pentru acreditarea consumatorilor eligibili.
Agenti economici din sectorul energiei	Persoane juridice care isi desfasoara activitatea in sectorul energiei electrice si termice, asigurand activitatile de productie, transport, distributie, furnizare si consum a energiei electrice si termice.
Agent termic sau purtator de energie termica	Fluid utilizat pentru a acumula, a transporta si a ceda energie termica. Agentul termic poate fi: <ul style="list-style-type: none">o primar, respectiv cu presiunea si temperatura apropiate de cele de la plecarea din centralele sistemului de alimentare cu energie termica;o secundar, rezultat dintr-un schimbator de caldura prin preluarea caldurii de la agentul termic primar.
Autoproducator de energie electrica si/sau termica	Agent economic care, in afara activitatilor sale de baza, produce: (1) singur sau (2) cu un alt producator din apropiere, in intregime sau in parte, energia electrica si/sau termica necesara consumului sau. {n cazul (2) agentul economic consumator detine o cota de minimum 10 % din capitalul social al agentului economic producator si trebuie sa consume cel putin 50 % din productia anuala de energie electrica si/sau termica a agentului economic producator. Autoproducatorul poate sa livreze surplusul de energie electrica

	si/sau termica in retelele publice de transport / distributie si sa primeasca energie electrica in cazuri de necesitate.
Autoritate de conducere operativa	Ansamblul atributelor cu care este investita o treapta de conducere prin dispecer, in scopul realizarii conducerii operative.
Autorizatie	Act tehnic si juridic, emis de autoritatea competenta prin care se acorda o permisiune unei persoane juridice, romana sau straina, pentru a construi, a pune si mentine in functiune sau a modifica o instalatie de productie, transport, dispecerizare si distributie a energiei electrice si termice.
Avarie	Inrautatirea sub un anumit nivel reglementat a parametrilor regimului de functionare al unei instalatii electrice sau termice datorita unui incident sau unei exploatare defectuoase.
Avarie de sistem electroenergetic	Pierderea unor surse de alimentare sau a unor instalatii importante ale retelei de transport, caracterizata prin valori ale parametrilor de regim in afara limitelor admisibile sau prin oscilatii de mare amplitudine, care pot periclita functionarea in sincronism.
Avarie extinsa de sistem electroenergetic	Avarie de sistem electroenergetic care are ca efect intreruperea alimentarii consumatorilor dintr-o zona de sistem sau din intreg sistemul.
Aviz de amplasament	Comunicare scrisa care se da de catre Operatorul de Distributie la cererea unui solicitant si care precizeaza acordul distribuitorului cu propunerea de amplasament a obiectivului solicitantului si eventualele lucrari de eliberare de amplasament sau propune schimbarea amplasamentului obiectivului in cazul in care nu se poate elibera terenul.

Index **B**

Termen	Definitie
Banda primara de reglaj a tensiunii	Zona din diagrama putere activa - putere reactiva de functionare a unui generator sincron in care energia reactiva produsa/absorbita nu se plateste.
Banda secundara de reglaj a tensiunii	Zonele din diagrama putere activa - putere reactiva de functionare a unui generator sincron in care producerea/absorbtiia energiei reactive se face cu costuri ridicate si solicitari mari ale acestuia si in care se plateste energia reactiva produsa.
Bransament termic	Legatura dintre o retea de distributie din circuitul secundar si un consumator de energie termica.

Index **C**

Termen	Definitie
CAE	Cazan de abur energetic (de inalta presiune).
CAF	Cazan de apa fierbinte.
CAI	Cazan de abur industrial.
Capacitate de distributie a RED (retea electrica de distributie)	{ncarcarea maxima in conditii de dimensionare si functionare date, cu satisfacerea parametrilor de calitate ai energiei electrice in punctele de delimitare.
Cantitate de energie electrica efectiv schimbata	Cantitatea de energie electrica introdusa in retele, de catre un grup sau portofoliu de capacitati, intr-un interval baza de decontare.
Capacitate de productie contractata	Puterea electrica neta disponibila maxima contractata.
Capacitatea inchiriata a statiei electrice	Cota medie anuala din puterea nominala a statiei pusa la dispozitia beneficiarului serviciilor de transformare si/sau conexiune, determinata conform "Metodologiei de stabilire a tarifului reglementat pentru serviciile de transformare si/sau conexiune ale statiilor electrice de inalta si foarte inalta tensiune".
Capacitatea nominala a statiei electrice	Puterea nominala ce poate fi tranzitata prin statia electrica, in MVA.
Caracteristici tehnice	Totalitatea datelor si elementelor de natura tehnica, caracteristice unui ... (<i>ex.: echipament energetic</i>).
Centrala electrica	Ansamblu de instalatii, constructii si de echipamente necesare pentru conversia unei forme de energie in energie electrica.
Centru de Management Energetic	Structura organizatorica la producatorii de energie electrica cu portofoliu complex de capacitati de productie care colecteaza, prelucreaza si transmite zilnic Operatorului comercial oferta de productie la nivel de producator.
Cerere de racordare	Documentul prin care se solicita accesul la reseaua electrica sau termica de transport sau distributie, conform prevederilor din Coduri, pentru acordarea Avizului tehnic de racordare la reseaua electrica sau termica de transport, respectiv distributie.
CET	Centrala lectrica echipata cu turbine de cogenerare.
Centrala electrica cu ciclul combinat	Centrala electrica echipata cu una sau mai multe turbine cu gaze si cel putin o turbina cu abur, functionand impreuna prin intermediul unui cazan de abur recuperator de caldura.
Cod	Colectie de reglementari pentru un domeniu specific de activitati sau instalatii din cadrul sectorului energiei electrice si termice.
Cod comercial al pietei	Colectia de reglementari referitoare la relatiile comerciale pe piata angro de

angro de energie electrica	energie electrica (definirea participantilor si a regulilor pietei: inregistrare, ofertare, efectuare plati, incheiere de tranzactii, constituire garantii, regularizari, penalitati financiare).
Codul tehnic al retelelor/ retelei electrice de distributie/ transport	Colectia de reglementari cu caracter tehnic prin care se stabilesc reguli si proceduri obligatorii pentru toti participantii la piata energiei, pentru planificarea, dezvoltarea, exploatarea, administrarea si intretinerea retelelor/ retelei electrice de distributie/transport.
Cogenerare	Producere combinata si simultana de energie electrica si termica in instalatii special realizate pentru aceasta.
Comanda Operativa a RED	Componenta a conducerii prin dispecer a RED, care consta in comanda exercitata ierarhizat, in timp real de catre Operatorul de distributie, referitoare la actiunile asupra echipamentelor si instalatiilor din RED, in scopul coordonarii acestora si mentinerii RED in stare normala de functionare.
Comanda Operativa a SEN	Componenta a conducerii prin dispecer a SEN, care consta in comanda exercitata ierarhizat, in timp real de catre Operatorul de Sistem, referitoare la actiunile asupra echipamentelor si instalatiilor din SEN in scopul coordonarii acestora si mentinerii SEN in stare normala de functionare.
Conducerea prin dispecer	Activitatea tehnica specifica sectorului energiei electrice, care este efectuata de unitati specializate ce au relatii de autoritate asupra participantilor la piata energiei electrice, in scopul exploatarei coordonate a instalatiilor si echipamentelor componente ale SEN care necesita o comanda unitara.
Contingenta simpla	Iesirea din functiune ca urmare a unei perturbatii a unui singur element din SEN, care poate fi un circuit de linie, o unitate de transformare dintr-o statie electrica, un grup generator sau un consum concentrat, in conditiile functionarii corecte a protectiilor si automatizarilor din SEN.
Comitetul de arbitraj pe piata energiei electrice	Comitet care are obligatia sa arbitreze diferendul - in cazul in care un participant la piata are obiectii privind Nota de incheiere a tranzactiilor pe piata energiei electrice - si are competenta de a emite o decizie obligatorie pentru parti.
Concentrator	Echipament ce asigura integrarea si/sau functii de prelucrare primara si memorare a datelor de la mai multe grupuri de masurare a energiei electrice si transmiterea automata a acestora la un punct central.
Condensat	Apa industrială, cu caracteristici fizico-chimice care fac obiectul normelor tehnice specifice, obtinuta prin condensarea aburului folosit ca agent termic sau ca agent de lucru in masini termice.
Conducere operativa a SEN	Comanda din partea Operatorului de sistem, concretizata in actiuni directe asupra echipamentelor si instalatiilor SEN, pentru determinarea functionarii coordonate si in sensul dorit a acestora.
Consiliu de reglementare	Organism intern ANRE, format din sefi de departamente si prezidat de presedinte, care analizeaza si emite recomandari privind reglementarile elaborate in cadrul departamentelor ANRE.

Consiliu consultativ	Organism cu rol de asistare a presedintelui ANRE a carui activitate este reglementata prin Regulamentul de functionare a Consiliului consultativ ANRE.
Consumator (final) de energie electrica/termica	Persoana fizica sau juridica, romana sau straina, care cumpara si consuma energie electrica/ termica pentru uzul propriu si, eventual, pentru un alt consumator racordat la instalatiile sale.
Consumator eligibil de energie electrica	Consumatorul de energie electrica care, in conformitate cu reglementarile in vigoare, a primit dreptul din partea ANRE sa-si aleaga furnizorul si sa contracteze direct cu acesta energie necesara, avand acces la retelele de transport si/sau de distributie.
Contract –cadru	Reglementare cu caracter normativ care stabileste conditiile minimale pentru relatiile comerciale dintre agentii economici din sector si dintre acestia si consumatori.
Contract de diferente	Contract de tip "financiar" prin care se reglementeaza conditiile de achitare a diferentelor aparute intre pretul de contract "fizic" si cel de pe piata spot ca urmare a achizitionarii de energie de pe aceasta piata.
Contract de portofolii	Contract incheiat intre un producator si un distribuitor/furnizor prin care, pentru fiecare interval baza de decontare al perioadei considerate, se stabilesc cantitatile totale si preturile de vanzare/achizitie a energiei electrice.
Contract de tip PPA	Contracte ferme, de regula pe termen lung, incheiate intre un producator si un alt producator, Operator de distributie/furnizor pentru vanzarea/cumpararea de energie electrica angro, cu clauze asiguratorii privind cantitatile si preturile energiei contractate.
Control / inspectie	Verificare sistematica efectuata pentru a determina daca activitatile desfasurate de catre agentii economici din sectorul energiei electrice si termice si consumatorii de energie electrica si/sau termica se desfasoara conform cerintelor reglementarilor din domeniul energiei electrice si termice.
Consumator captiv de energie electrica	Consumatorul de energie electrica, care din motive de configuratie a retelei, este obligat sa contracteze furnizarea energiei cu un furnizor.
Consumator de tip urban	Consumatorul care utilizeaza energia termica pentru incalzirea locuintei, a birourilor institutiilor, a obiectivelor social-culturale, a spatiilor comerciale si pentru prepararea apei calde de consum.
Consumator industrial si similar de energie electrica	Consumatorul care foloseste energia electrica, in principal, in domeniul extragerii de materii prime, fabricarii unor materiale sau prelucrarii materiilor prime, a materialelor sau a unor produse agricole in mijloace de productie sau bunuri de consum. Prin asimilare, santierele de constructii, statiile de pompare, inclusiv cele pentru irigatii, unitatile de transporturi feroviare, rutiere, navale si aeriene si altele asemenea se considera consumatori industriali.
CT	Centrala termica.
CTE	Centrala electrica care utilizeaza combustibil fosil.

Culoar de trecere (de functionare) a liniei electrice	Suprafata terestra situata de-a lungul liniei electrice si spatiul atmosferic de deasupra sa in care se impun restrictii din punctul de vedere al coexistentei liniei cu elementele naturale, obiectele, constructiile, cu instalatiile etc., situate in acest spatiu.
Cumparator de energie electrica	Agent economic inregistrat la Operatorul Comercial la aceasta categorie care cumpara energie electrica de pe piata pentru a fi utilizata in scopuri proprii si/sau pentru a fi revanduta.
Curba de sarcina electrica	Variatia sarcinii electrice in functie de timp.

Index **D**

Termen	Definitie
DASF	Dispozitiv pentru descarcare automata a sarcinii la scaderea frecventei.
DASU	Dispozitiv pentru descarcare automata a sarcinii la scaderea tensiunii.
Deranjament	Eveniment accidental care conduce la intreruperea consumatorilor alimentati din reseaua de joasa tensiune (sub 1 kV).
Dispecer de distributie	Treapta de conducere prin dispecer care, prin atributiile sale, realizeaza planificarea operationala si programarea operativa, asigura autoritatea de conducere operativa si comanda operativa asupra echipamentelor si instalatiilor din retelele electrice de distributie, in conformitate cu Ordinul de impartire a autoritatii de conducere operativa asupra instalatiilor.
Dispecerizare SEN	Aplicarea in conditii operative (in timp real) a programarii cu asigurarea conditiilor tehnice de securitate si calitate a functionarii SEN.
Disponibilitate	Probabilitatea ca la un anumit moment un dispozitiv sa se gaseasca in stare de functionare.
Disponibilitate orara	Puterea maxima ofertata pe durata unei ore de un producator, pentru o unitate dispecerizabila de productie a energiei electrice.
Disputa	Diferend ce poate apare intre participantii la piata privitor la notele de regularizare.
Distribuitor de energie electrica	Persoana juridica, titulara a unei licente de distributie si detinatoare a unei retele electrice situata intr-un anumit perimetru, cu niveluri de tensiuni pana la 110 kV inclusiv, ce asigura alimentarea cu energie electrica a consumatorilor situati in acel perimetru.
Distributie	Transmiterea energiei electrice sau termice in scopul vanzarii ei la consumatori.
Distributie de energie	Activitate organizata pentru transmiterea energiei electrice prin retelele cu

electrica	tensiunea de cel mult 110 kV de la transportator sau producatori pana la instalatiile consumatorilor finali de energie electrica.
-----------	---

Index **E**

Termen	Definitie
Echiptament de masurare	Aparatura si ansamblul instalatiilor care servesc la masurarea puterii si energiei electrice schimbate intre participantii la piata energiei electrice.
Energie electrica transportata	Cantitatea de energie electrica activa pentru care se asigura serviciul de transport, masurata in punctul (punctele) de livrare in reseaua electrica de transport.
Energizare in vederea restaurarii functionarii SEN	Procedura de punere sub tensiune a elementelor de retea intr-o ordine prestabilita de restaurare, din grupuri generatoare cu capacitate de pornire fara alimentare din sistem (cu surse proprii de pornire) sau dintr-un sistem electroenergetic vecin.

Index **F**

Termen	Definitie
Fiabilitate	Proprietatea unui dispozitiv de a indeplini o functie impusa in conditii date, intr-un interval de timp dat.
Functionare in paralel (Functionare in sincronism)	Stare de functionare a unui ansamblu de grupuri generatoare interconectate printr-o retea.
Furnizare	Activitatea de comercializare a energiei electrice si/sau termice.
Furnizor de servicii de sistem	Participant la piata care asigura pe baza de contract sau la cererea Operatorului de sistem servicii de sistem.
Furnizor de energie electrica si/sau termica	Persoana juridica, titular al unei licente de furnizare, care asigura alimentarea cu energie electrica si/ sau termica a unuia sau mai multor consumatori, pe baza unui contract de furnizare.

Index **G**

Termen	Definitie
Garantie financiara	Raspunderea de plata asumata de o institutie specializata in numele unui participant la piata de energie electrica, care va efectua plati in cazul in care acel participant nu o poate face.

Gestiunea energiei termice	Totalitatea activitatilor de inregistrare si urmarire a livrarilor de agenti termici - abur, apa fierbinte si apa calda - la consumatorii finali, cu referire la cantitate, calitate, grad de asigurare conform prevederilor contractuale.
Grad de asigurare in furnizare	Nivel procentual de asigurare a energiei termice necesara consumatorului intr-un interval de timp, precizat in anexa la contractul de furnizare a energiei termice.
Gradul de deschidere a pietei energiei	Ponderea procentuala a consumului consumatorilor eligibili in consumul total (final) de energie electrica al tarii (realizat in anul precedent); se stabileste de Guvern.
Grup (generator)	Ansamblu de masini rotative destinat sa transforme energia de alta forma in energie electrica.
Grup de masurare a energiei electrice	Ansamblu format din transformatoarele de masurare si contorul aferent masurarii cantitatilor de energie electrica tranzactionata.

Index I

Termen	Definitie
Incident	Perturbatie accidentala care apare in instalatiile de productie a energiei electrice si termice, in retelele de transport si de distributie a energiei electrice cu tensiunea peste 1 kV, care se manifesta prin modificarea starii anterioare a ansamblurilor functionale, prin abateri ale parametrilor functionali ai acestora, in afara limitelor prevazute prin reglementari sau contracte, sau prin reduceri ale puterii electrice produse pe centrala sau pe grupuri energetice, indiferent de efectul lor asupra consumatorilor si indiferent de momentul in care se produc.
Informatii confidentiale	Informatii de orice natura privitoare la o societate comerciala, declarate de aceasta ca nu pot deveni publice.
Informatii privilegiate	Informatii confidentiale, cu caracter precis, privitoare la una sau mai multe societati comerciale, care, daca sunt facute publice, pot afecta deciziile.
Indicatori de performanta garantati	Parametrii ai serviciului de furnizare a caror niveluri minime de calitate se stabilesc si in cazul in care nu se respecta sunt prevazute penalizari in licenta sau in contractele de furnizare.
Indicatori de performanta generali	Parametrii ai serviciului de furnizare pentru care se stabilesc niveluri minime de calitate urmarite la nivelul furnizorilor si pentru care nu sunt prevazute penalizari in licenta sau in contractele de furnizare in cazul

	nerealizarii parametrilor.
Indicatorul "minute sistem" (MS)	<p>Parametru de performanta al serviciului de transport care estimeaza durata medie de intrerupere anuala prin raportare la v ul de consum anual:</p> <p style="text-align: center;">[minute sistem]</p> <p>unde:</p> <p>EN - este energia nelivrata datorita intreruperilor serviciului de transport, in MWh/an;</p> <p>PV - v ul anual de consum, in MW.</p>
Indice de cogenerare	Raportul dintre energia electrica produsa prin destinderea in turbina a aburului extras pe o priza si energia termica livrata cu acesta (kWh / kWh _t).
Instalatie de alimentare (bransament - la joasa tensiune – si racord la medie si inalta tensiune)	Instalatia electrica prin care se face legatura dintre reseaua furnizorului, in punctul de racordare si instalatia consumatorului in punctul de delimitare.
Instalatie de alimentare cu energie termica	Totalitatea instalatiilor de productie, transport si distributie a energiei termice executate in scopul asigurarii consumatorului cu aceasta.
Instalatie de productie a energiei termice	Totalitatea instalatiilor care produc abur, apa fierbinte sau apa calda.
Instalatie de transport si distributie a energiei termice sau retele termice	Ansamblul de conducte, instalatii de pompare si de alte instalatii auxiliare, cu ajutorul carora se transporta, continuu si in regim controlat, energia termica de la producatori la consumatori.
Instalatie de utilizare a energiei termice	Receptor care consuma energie termica.
Interconectare (Interconexiune)	Legatura electrica sincrona sau nesincrona intre doua sau mai multe sisteme electroenergetice.
Interval baza de decontare	O perioada de timp de o ora cu incepere din prima secunda a orei oficiale a Romaniei.

Index **L**

Termen	Definitie
--------	-----------

Licenta	Actul tehnic si juridic emis de autoritatea competenta, prin care se acorda o permisiune unei persoane juridice, romane sau straine: - de exploatare comerciala a instalatiilor autorizate de productie, transport, stocare, dispecerizare, distributie si masurare a energiei electrice si/ sau termice; - de furnizare (comercializare) a energiei electrice sau termice .
Licitatie de energie electrica	Actiune prin care se stabileste pretul energiei electrice pe piata spot.
Limita de stabilitate statica in sectiune	Puterea activa maxima de calcul transferata printr-o sectiune a SEN, pentru care se pastreaza rezerva de stabilitate statica normata.
Loc de consum	Amplasamentul instalatiilor de utilizare ale unui consumator, inclusiv a subconsumatorilor sai, unde se consuma energia electrica sau termica furnizata prin una sau mai multe instalatii de alimentare. Un consumator poate avea mai multe locuri de consum.
Liberalizare	Proces ce urmareste deschiderea pietei si promovarea concurentei intre agentii economici din sectorul energiei electrice, producatori si furnizori.

Index **M**

Termen	Definitie
Mentenananta	Ansamblul tuturor actiunilor tehnice si organizatorice care se executa asupra instalatiilor si componentelor acestora pentru mentinerea sau restabilirea capacitatii de a-si indeplini functia pentru care au fost proiectate.
Metodologie	Ansamblu de reguli si principii normative, emis de autoritatea competenta, aplicabil in solutionarea unor probleme specifice sectorului energiei electrice si termice.
Monitorizare	Masurare/ determinare continua a unor indicatori si raportare a acestora la un set de valori prestabilite, in scopul de a identifica deviatii sau exceptii de la rezultatele normale sau anticipate.
Monopol natural	Domeniu de activitate in care conditiile sunt de asemenea natura incat este mai economic sa se asigure un bun sau un serviciu necesar de catre o singura firma decat de mai multe.

Index **N**

Termen	Definitie
---------------	------------------

Nivel de siguranta	Capacitatea de a asigura continuitatea in alimentarea cu energie electrica sau termica a consumatorilor, caracterizata prin indicatori (medii sau maximi, corespunzatori unui anumit nivel de risc) determinati in punctele de delimitare.
Normativ de limitare	Normativ de limitare, care cuprinde consumatorii principali pe transe de limitare si puteri reduse, aplicat in situatii exceptionale.
Nod de injectie	Statie electrica in care un participant la piata livreaza energie electrica in retea de transport.
Normativ de deconectare manuala	Normativ de deconectare manuala, cuprinde consumatorii principali pe transe de deconectare si puteri deconectate, aplicat in situatii exceptionale.
Norma tehnica	Instructiune scrisa, emisa de autoritatea competenta, cuprinz conditii tehnice ce trebuie respectate la proiectarea, verificarea , executarea, exploatarea, intretinerea si repararea unui sistem tehnic apartin sectorului energiei electrice si termice.
Nota de fundamentare (Raport de aprobare)	Document atasat unei reglementari in care se precizeaza: cadrul legal si/sau intern pe baza caruia a fost intocmita reglementarea, scopul si domeniul de aplicare al acesteia, efecte scontate ca urmare a aplicarii reglementarii, conexiuni si implicatii cu alte legi si acte normative.
Nota de regularizare	Nota intocmita de Operatorul comercial prin care se stabilesc: - cantitatea de energie vanduta sau cumparata suplimentar fata de contractele de portofoliu, platile asociate acesteia; - platile suplimentare sau incasarile pentru serviciile de transport; platile/ incasarile suplimentare pentru serviciile de sistem cumparate/ vandute, pe categorii de servicii; - suma totala ce trebuie platita pentru luna de contract si agentii economici intre care aceasta trebuie impartita.
Nota finala de regularizare	Nota de regularizare emisa de Operatorul comercial nu mai tarziu de 15 zile financiare de la sfarsitul lunii de contract.
Nota initiala de regularizare	Nota de regularizare emisa de Operatorul comercial nu mai tarziu de 5 zile financiare de la sfarsitul lunii de contract.

Index **O**

Termen	Definitie
Obiectiv energetic	Ansamblul instalatiilor, constructiilor si echipamentul aferent, care este proiectat sa produca, sa transporte, sa stocheze si sa distribuie energia electrica si/sau termica.

Oferta de productie	Oferta transmisa Operatorului comercial de catre producator prin care se precizeaza pentru fiecare dintre unitatile sale dispocerizabile: disponibilitatile orare si preturile de productie a energiei electrice, ofertele pentru servicii de sistem si modificari ale caracteristicilor statice si dinamice de functionare.
Oferta de racordare	Documentatie tehnico-economica ce cuprinde descrierea a minim unei solutii tehnice de racordare a unui consumator si estimarea costurilor necesare realizarii racordarii. Oferta se elaboreaza de regula de operatorul de distributie/transport la cererea furnizorului, iar in cazul in care nu este elaborata de operatorul de distribu-tie/transport trebuie sa cuprinda si acordul acestuia.
Operatorul comercial	Entitatea operationala a C.N. TRANSELECTRICA S.A. care asigura (mijloceste), pe piata energiei, incheierea aranjamentelor comerciale cu energie electrica, referitoare la cantitatile tranzactionate si la pret.
Operator de distributie	Entitate operationala care detine, exploateaza, intretine, modernizeaza si dezvolta reseaua electrica/termica de distributie.
Operator de sistem	Entitatea operationala a C.N. TRANSELECTRICA S.A. care asigura functionarea coordonata a instalatiilor de productie, transport si distributie (la tensiunea de 110 kV) a energiei electrice si termice, componente ale SEN.
Operator de transport	Entitatea operationala a C.N. TRANSELECTRICA S.A. care detine , exploateaza , intretine, modernizeaza si dezvolta reseaua de transport a energiei electrice.
Operatiuni la termen (forward, futures, options)	Operatiuni pentru care plata si livrarea valorilor negociate au loc la o data posterioara negocierii.
Operatiuni la vedere (spot)	Operatiuni pentru care plata si livrarea valorilor negociate se face in limitele unui timp maxim de 48 ore lucratoare.
Ordinul de impartire a autoritatii de conducere operativa asupra instalatiilor	Documentul prin care se stabileste autoritatea de conducere operativa asupra instalatiilor si modul de exercitare a acesteia.
Ordine de merit	Ordinea in care ofertantul producator de energie este luat in considerare de catre Operatorul comercial pentru acoperirea consumului de energie electrica. <i>Nota:</i> se stabileste in ordinea crescanda a preturilor de ofertare pentru centrale/grupuri a caror functionare nu este impusa de restrictiile de productie existente.
Ore de gol ale SEN	Ore ale zilei in care se realizeaza, pe ansamblul SEN, cele mai mici valori ale consumului de energie electrica.
Ore de varf ale SEN	Ore ale zilei in care se realizeaza, pe ansamblul SEN, cele mai mari valori ale consumului de energie electrica.

Ore de varf de dimineata	Orele de varf de sarcina ale SEN situate in cursul diminetii.
Ore de varf de seara	Orele de varf de sarcina ale SEN situate in cursul serii.

Index **P**

Termen	Definitie
Participant la piata	Agent economic inregistrat la Operatorul comercial la una sau mai multe din categoriile: producator de energie electrica, cumparator de energie electrica, furnizor de servicii de sistem, precum si Operatorul de sistem, Operatorul de transport, Operatorul de distributie.
Parametri normali de functionare a SEN	Parametri care respecta simultan toate valorile limita de functionare de durata impuse de: <ul style="list-style-type: none"> - parametrii tehnici de calitate pentru serviciul de transport al energiei electrice; - Standardul de performanta pentru serviciul de furnizare a energiei electrice; - Standardul de performanta pentru serviciul de distributie a energiei electrice.
Performante de siguranta (ale sistemului electroenergetic)	Capacitate a sistemului electroenergetic de a asigura alimentarea cu energie electrica a consumatorilor, in conditii normate de continuitate, intr-un interval de timp dat, cu respectarea standardelor de performanta.
Perturbatie	Modificare, de origine externa sau interna, care apare la un echipament sau intr-un sistem electroenergetic si care afecteaza starea normala de functionare.
Perturbatie majora	Scurtcircuite, declansari de linii, unitati de transformare sau grupuri generatoare, care determina abateri semnificative ale parametrilor de functionare ai SEN.
PE	Prescriptie Energetica
Permis	Act tehnic si juridic, emis de autoritatea competenta, prin care se autorizeaza o persoana juridica, romana sau straina, sa puna in functiune o instalatie de productie, transport, dispachizare si distributie a energiei electrice si/sau termice.
Piata angro a energiei electrice	Piata pe care se tranzactioneaza energia electrica si serviciile aferente intre participantii la piata, de regula prin reseaua de transport si in cantitati apreciabile.
Piata energiei electrice	Piata pe care se tranzactioneaza angro si in detaliu energie electrica.

Piata concurentiala	Piata pe care energia electrica este tranzactionata prin contracte bilaterale negociate intre parti si prin licitatie (piata spot).
Pierderi tehnice de energie	Integrala in functie de timp, pe un interval determinat a diferentei intre puterea activa totala la intrarea si respectiv la iesirea dintr-o retea, dintr-o parte de retea sau dintr-un element de retea.
Planificarea operationala	Activitate const in planificarea de catre Operatorul de sistem, pe diferite orizonturi de timp (anual, semestrial, lunar), a schemei normale de functionare a SEN si a modului de echilibrare productie-consum, cu respectarea parametrilor tehnici de calitate si siguranta.
Planul de Aparare a SEN impotriva perturbatiilor majore	Masuri tehnice si organizatorice, cu rol de a impiedica extinderea perturbatiilor in sistem si de a limita consecintele acestora.
Planul de restaurare a functionarii SEN dupa ramanerea partiala sau totala fara tensiune	Procedura de revenire la starea normale de functionare dupa o cadere partiala sau totala a sistemului
Portofoliu de capacitati de productie	Turbogeneratoarele si/sau hidrogeneratoarele aflate in proprietatea si/sau gestiunea unui producator si care sunt cuprinse individual sau grupat in programul operativ al capacitatilor de productie.
Piata reglementata	Piata pe care energia electrica este tranzactionata prin contracte de vanzare / cumparare cu cantitati ferme si preturi fixe.
Piata spot	Componenta a pietei concurentiale pe care energia electrica este tranzactionata prin licitatie in timp real.
Pretul marginal al sistemului	Pretul ultimului kWh stabilit de ordinea de merit pentru acoperirea cererii de energie electrica in intervalul baza de decontare.
Prag de eligibilitate	Consumul mediu anual de energie electrica peste care un consumator poate solicita acreditarea ca eligibil.
Pret mediu de furnizare	Valoarea medie ponderata a preturilor medii obtinute de consumatorii finali de energie electrica.
Pretul pietei	Pretul marginal de sistem.
Privatizare	Proces de transfer al bunurilor si/sau serviciilor din proprietatea de stat in proprietate si exploatare privata.
Probabilitatea de neacoperire a sarcinii	<p>Probabilitatea de neacoperire a v ului de consum in sistemul electroenergetic, cu puterea disponibila existenta, calculata pentru o perioada de un an.</p> <p>Valoarea normata a acestei probabilitati este aprobata de catre Autoritatea competenta pe baza propunerii fundamentate de C.N. TRANSELECTRICA SA.</p>

Producator de energie electrica si/sau termica	Persoana juridica, titular al unei licente de productie a energiei electrice si/sau termice, avand ca specific activitatea de productie a energiei electrice si/sau termice in scopul vanzarii.
Producator dispecerizabil	Producator de energie electrica care detine sau exploateaza unitati de productie dispecerizabile.
Producator independent de energie electrica si/sau termica	Producator de energie electrica si/sau termica, care participa, in nume propriu la acoperirea cererii de energie electrica si/sau termica si care nu detine retele de transport/distributie.
Producator nedispecerizabil	Producator de energie electrica, care detine sau exploateaza unitati de productie nedispecerizabile.
Programare operativa	Elaborarea programului zilnic de functionare a instalatiilor de productie si transport precum si de manevre.
Program de calcul al ordinii de merit	Program pe baza caruia se stabileste ordinea de merit in fiecare interval baza de decontare in functie de cererea de energie electrica si oferta de productie si pret a producatorilor participanti la piata.
Program de simulare a costurilor de productie (PSCP)	Program care, in functie de consumul de energie electrica prognozat pentru un interval de timp stabilit, indica cantitatea de energie electrica si costurile de productie al acesteia pentru fiecare unitate de productie.
Program pentru determinarea pierderilor de energie electrica in reseaua de transport (PDPT)	Program cu care se calculeaza circulatiile de putere activa si reactiva si pierderile in reseaua de transport aferente fiecarei configuratii a retelei si productiei de energie electrica livrata in SEN.
Punct de delimitare	Locul in care instalatiile consumatorului se racordeaza la instalatiile furnizorului si in care acestea se delimiteaza ca proprietate.
Punct de masurare	Locul de racordare a transformatoarelor de masurare la care este conectata aparatura si ansamblul instalatiilor care servesc la masurarea puterii si energiei electrice.
Punere in functiune	Totalitatea activitatilor prevazute de documentatia tehnica de proiectare si de reglementarile in vigoare pentru a demonstra ca echipamentul si sistemele tehnologice se comporta in limitele prevazute de proiect, in momentul in care se declara in functiune.
Putere contractata	Cea mai mare putere medie cu inregistrare orara sau pe 15 minute consecutiv, convenita prin contract, pe care consumatorul are dreptul sa o absoarba in perioada de consum, pentru fiecare loc de consum.
Putere disponibila	Puterea maxima pe care un grup generator o poate da cu respectarea conditiilor de siguranta mecanica si electrica.
Putere instalata	Valoarea puterii inscrise pe placuta indicatoare a unui grup de productie a energiei electrice si/ sau in documentatia tehnica emisa de fabrica constructoare.

Putere la orele de varf de sarcina ale SEN	Cea mai mare putere medie cu durata de inregistrare orara sau pe 15 minute consecutiv, convenita prin contract, pentru a fi absorbita de consumator la orele de varf ale SEN .
Putere programata	Puterea activa prevazuta a fi produsa pentru acoperirea consumului prognozat.
Putere medie contractata	Raportul dintre energia contractata intr-un interval de timp si durata acestui interval.
Putere minima de avarie	Puterea strict necesara consumatorului pentru mentinerea in functiune a agregatelor care conditioneaza securitatea insta-latiilor si a personalului.
Putere minima tehnologica	Cea mai mica putere – in regim de limitari – necesara unui consumator pentru mentinerea in functiune, in conditii de siguranta, numai a acelor echipamente si instalatii impuse de procesul tehnologic, pentru a evita pierderi de productie prin deteriorare.

Index **R**

Termen	Definitie
Racord adanc de transport	Linii si instalatii electrice de inalta tensiune cu functionare radiala care deservesc unul sau mai multi consumatori, aflate in administrarea Operatorului de transport si care: <ul style="list-style-type: none"> a) sunt integrate functional in reseaua electrica de distributie si, b) prin acord intre Operatorul de transport si Operatorul de distributie sunt exploatate de catre Operatorul de distributie.
Racord termic	Ansamblul instalatiilor prin care se face legatura dintre o retea de distributie primara si o statie termica/consumator termic.
Rata de incasare	Raportul dintre valoarea facturilor incasate si valoarea totala a facturilor de incasat, pe un anumit interval de timp, pentru energia electrica vanduta de furnizori.
Raport de aprobare (Nota de fundamentare)	Document atasat unei reglementari in care se precizeaza: cadrul legal si/sau intern pe baza caruia a fost intocmita reglementarea, scopul si domeniul de aplicare al acesteia, efecte scontate ca urmare a aplicarii reglementarii, conexiuni si implicatii cu alte legi si acte normative.
Reabilitare	Operatiuni efectuate asupra unor echipamente, instalatii sau ansambluri de instalatii energetice, dupa o perioada de functionare, cu scopul de a restabili caracteristicile tehnice si de eficienta ale acestora la un nivel comparabil cu cel initial (de proiect), dar fara modificarea tehnologiei initiale.
Regim de cogenerare	Regimul de functionare pentru turbina in care energia termica este

	produsa combinat si simultan cu energia electrica.
Regim de condensatie	Regimul de functionare pentru turbina cu abur in care se produce numai energie electrica.
Regim de completare	Furnizarea, de catre un titular de licenta, a energiei electrice solicitate de catre: - un alt titular de licenta, pentru a suplini orice reducere accidentala a disponibilitatii sale in furnizarea energiei electrice unor consumatori, - un consumator al sau, pentru a suplini deficitul aparut accidental intre necesarul total de energie electrica al acestuia si capacitatea sa ca autoprodusor sau capacitatea unui alt titular de licenta de a-i furniza energia electrica in conformitate cu angajamentele contractuale existente.
Regim de limitare sau de restrictie	Situatie in care este necesara reducerea la anumite limite a puterii electrice absorbite de consumatori cu asigurarea puterii minime tehnologice de catre furnizor, pentru mentinerea in limite normale a parametrilor de functionare a sistemului energetic.
Regimuri caracteristice de functionare pentru retele	Regimuri frecvent intalnite in functionarea retelei si care prezinta interes pentru programarea sau analiza functionarii SEN, cum ar fi: varf seara sau gol noapte de iarna si de vara sau regimurile calculate pentru fiecare IBD al zilelor caracteristice.
Reglaj primar (de frecventa)	Reglaj automat descentralizat cu caracteristica statica, repartizat pe un numar mare de grupuri generatoare care asigura corectia rapida (in cel mult 30 secunde) a diferentelor intre productie si consum la o frecventa apropiata de valoarea de consemn.
Reglaj secundar (frecventa/putere)	Reglaj automat centralizat al frecventei/puterii de schimb pentru aducerea acestora la valorile de consemn in cel mult 15 minute.
Reglementare (document)	Norma/actiune cu caracter tehnic, economic, juridic sau comercial, emisa/realizata de autoritatea competenta, cu caracter obligatoriu.
Restrictii de retea (congestii)	Situatii care pot apare in exploatare, cand circulatia de putere intre doua noduri sau zone ale retelei este limitata din punct de vedere al normelor privind siguranta SEN, iar acest lucru are consecinte asupra modului in care urmeaza a fi dispacerizate unitatile de productie din cele doua zone.
Rezerva "minut"	Suma dintre rezerva de reglaj secundar, rezerva turnanta, rezerva tertiara rapida, consumul care, conform conditiilor contractuale poate fi intrerupt fara preaviz si puterea de rezerva contractata cu alte sisteme din interconexiune.
Rezerva de stabilitate statica intr-o sectiune	Diferenta intre limita de stabilitate statica in sectiune si incarcarea reala a sectiunii.
Rezerva de reglaj primar	Rezerva de putere care, la abaterea frecventei de la valoarea de consemn, poate fi mobilizata automat in 30 secunde si poate ram in functiune pe

	durata de minimum 15 minute.
Rezerva de reglaj secundar	Rezerva de putere electrica ce poate fi mobilizata automat intr-un interval de maximum 15 minute, la abaterea frecventei si/sau soldului puterii de schimb de la valoarea de consemn.
Rezerva tertiara lenta	Rezerva de putere asigurata de grupuri generatoare care au timp de pornire si preluare a sarcinii mai mic de 7 ore.
Rezerva tertiara rapida	Rezerva de putere asigurata de grupuri generatoare care sunt calificate pentru a realiza sincronizarea si incarcarea sarcinii in maximum 30 minute.
Rezerva turnanta	Diferenta dintre puterea disponibila a grupului in functiune si suma dintre puterea produsa, rezerva de reglaj primar si rezerva de reglaj secundar frecventa/putere a acestora.
Retehnologizare	Operatiuni de inlocuire a unor tehnologii existente, uzate moral si/sau fizic cu tehnologii moderne, bazate pe conceptii tehnice de data recenta, de varf, in scopul cresterii productiei, reducerii consumurilor specifice de energie, reducerii emisiilor poluante etc.
Retea electrica de distributie	Retea electrica de curent alternativ cu tensiunea cuprinsa intre 0,4 kV si 110 kV inclusiv, prin care se vehiculeaza puteri electrice de la nodurile sursa la punctele de racordare ale consumatorilor.
Retea electrica de transport	Retea electrica buclata de inalta tensiune de 220kV si mai mult, prin care se transporta la distanta puteri electrice importante.
Retea termica	Ansamblu de conducte, instalatii de pompare si de alte instalatii auxiliare, cu ajutorul carora se transporta continuu si in regim controlat energia termica de la producatori la consumatori.

Index **S**

Termen	Definitie
SCADA	Sistem informatic de monitorizare, comanda si achizitie de date a unui proces tehnologic/instalatie.
Schema normala de functionare	Schema electrica de conexiuni a echipamentelor si aparatajului primar dintr-o instalatie, retea sau sistem electroenergetic, inclusiv starea protectiilor prin relee si automatizarile de sistem aferente, aprobata de Operatorul de sistem pentru o perioada de timp determinata. Schema normala de functionare rezulta din activitatea de planificare operationala.
Schema programata de functionare	Schema electrica de conexiuni stabilita de Operatorul de sistem pentru a doua zi, tinu-se cont de situatia energetica, retragerile din exploatare si

	indisponibilitatile din sistem.
Scurtcircuit	Legatura galvanica accidentala sau intentionata printr-o impedanta de valoare relativ redusa intre doua sau mai multe puncte ale unui circuit care, in regim normal, au tensiuni diferite.
Sectorul energiei electrice si termice	Ansamblul agentilor economici, al activitatilor si instalatiilor aferente de productie, transport, dispecerizare, distributie si furnizare a energiei electrice si termice, inclusiv importul si exportul energiei electrice, precum si schimburile de energie electrica cu sistemele electroenergetice ale tarilor vecine.
Serviciu de distributie	Serviciu care consta in exploatarea, intretinerea, dezvoltarea retelei de distributie in scopul transmiterii energiei electrice de la producatori/operator de transport/alti distribuitori la consumatorii finali, conform contractelor incheiate, in conditii corespunzatoare de siguranta si calitate.
Servicii functionale de sistem	Serviciile desfasurate de Operatorul de sistem in legatura cu asigurarea conducerii operative a SEN in conformitate cu prevederile Codului retelei de transport si cu respectarea Ordinii de merit.
Serviciu public de distributie	Activitate prin care titularului de licenta de distributie are obligatia de a asigura accesul reglementat la reseaua de distributie, in conditii nediscriminatorii pentru toti utilizatorii.
Serviciu public de transport	Activitate prin care titularul de licenta are obligatia de a asigura accesul reglementat la reseaua electrica de transport in conditii nediscriminatorii pentru toti participantii la piata energiei electrice precum si pentru alti consumatori racordati direct la reseaua electrica de transport.
Servicii de sistem (tehnologice)	Servicii asigurate de regula de catre producatori, la cererea Operatorului de sistem, pentru mentinerea nivelului de siguranta in functionare al sistemului energetic, precum si a calitatii energiei transportate la parametrii ceruti de normativele in vigoare.
Serviciu de transport al energiei electrice	Asigurarea transmiterii unei cantitati precizate de energie electrica activa intre doua sau mai multe puncte ale SEN, prin reseaua electrica de transport si indeplinind prevederile normativelor privind siguranta si calitatea.
Serviciu de transformare si/sau conexiune	Asigurarea modificarii nivelului de tensiune si/sau transmiterii unei cantitati de energie electrica pentru beneficiar, prin elementele componente ale statiei apartinand prestatorului.
Sistem de alimentare centralizata cu energie termica - SACET	Ansamblul instalatiilor si constructiilor destinate producerii, transportului si distributiei prin retele, transformarii si utilizarii energiei termice, legate printr-un proces comun de functionare.
Sistem electroenergetic interconectat	Sistem electroenergetic format prin interconectarea a doua sau mai multe sisteme electroenergetice care functioneaza in paralel.

Sistem electroenergetic izolat	Sistemul local de producere, transport, distributie si de utilizare a energiei electrice, care nu este interconectat cu SEN.
Sistem electroenergetic national	Ansamblul instalatiilor electroenergetice inter-conectate, situate pe teritoriul tarii, prin care se realizeaza producerea, transportul, distributia si utilizarea energiei electrice.
Sistem pausal (pentru energie electrica, respectiv termica)	Metoda de stabilire a consumului de energie electrica , in functie de puterea instalata si de numarul orelor de utilizare pe tipuri de receptoare electrice. Metoda de stabilire a consumului de energie termica , in functie de puterea termica calculata si de numarul orelor de utilizare pe tipuri de receptoare termice, de factorul de cerere sau de alte elemente derivate din acestea(nu are la baza masurarea prin contor).
Sistem de telemasurare in retea	Ansamblu de echipamente de masurare, prelucrare si transmitere a datelor care asigura concentrarea si prelucrarea informatiilor privind tranzactiile cu energie electrica pe conturul unei retele.
Situatie de avarie in SEN	Situatie in care, datorita defectarii unor instalatii si agregate energetice sau intreruperii intempestive a importului de energie electrica, nu se mai pot mentine parametrii principali in limitele normale de functionare a SEN .
Situatiile financiare	Cuprind (cu referire la activitatile ce fac obiectul Licentei precum si la cele pe care Titularul Licentei le desfasoara in afara Licentei) conturile anuale si notele la acestea. Situatiile financiare se depun, conform legii, la directia teritoriala a Ministerului Finantelor unde compania este inregistrata.
SRR	Statie de reducere racire a aburului.
Stabilitate statica (Stabilitate la perturbatii mici)	Capacitate a unui sistem electroenergetic de a ajunge intr-o stare de regim permanent, identic cu regimul initial sau foarte aproape de acesta, in urma unei perturbatii mici oarecare.
Stabilitate tranzitorie	Capacitate a unui sistem electroenergetic de a reveni la o stare de functionare sincrona, dupa una sau mai multe perturbatii majore.
Standarde de performanta (calitate)	Normele tehnice, economice si operationale cu caracter obligatoriu, referitoare la parametrii de calitate ai serviciului contractat.
Stare critica	Regim stationar in care instalatia electrica sau sistemul electroenergetic functioneaza cu parametrii in afara limitelor normale.
Stare normala de functionare	Stare de functionare care indeplineste urmatoarele criterii: - parametrii de functionare sunt parametri normali de functionare; - este stare sigura de functionare.

Stare perturbata de functionare	Orice stare diferita de starea normala de functionare.
Stare sigura de functionare	Stare de functionare in care sunt satisfacute criteriul de siguranta (n-1), criteriul de stabilitate statica si conditiile de stabilitate tranzitorie.
Statie de primire	<p>Prima statie situata pe amplasamentul sau in vecinatatea amplasamentului unui consumator, care poate fi statie electrica de transformare sau de conexiuni, post de transformare sau tablou de distributie si care indeplineste simultan urmatoarele conditii:</p> <p>a) se afla pe traseul retelelor electrice de legatura dintre furnizor si consumator;</p> <p>b) prin intermediul acesteia se realizeaza nemijlocit alimentarea cu energie electrica a consumatorului;</p> <p>c) tensiunea primara sau tensiunea secundara a statiei este egala cu cea mai mare tensiune din instalatia de utilizare a consumatorului.</p>
Statie de transformare	Instalatie electrica a carei functiune este de a transfera energia electrica intre doua retele de tensiuni diferite.
Statie electrica	Ansamblul de instalatii electrice si constructii anexe, destinat conversiei parametrilor energiei electrice si/sau conectarii a doua sau mai multor surse de energie electrica ori a doua sau mai multor cai de curent.
Statie termica	Ansamblul instalatiilor prin care se realizeaza adaptarea parametrilor agentilor termici la necesitatile consumului si prin intermediul caruia se alimenteaza cu energie termica unul sau mai multi consumatori. Statie termica poate fi: un punct de distributie, un punct termic, o statie centralizata pentru prepararea apei calde sau o statie de transformatoare de abur.
Subconsumator	Consumatorul de energie electrica sau termica care este alimentat de la un consumator, pe baza unui contract de furnizare energie electrica sau termica incheiat cu acesta.
Subordonare operativa	Relatie stabilita din punct de vedere operativ, intre treptele de dispecer, precum si intre treptele de dispecer si personalul de deservire operativa din centrale si statii electrice, in exercitarea autoritatii conducerii operative asupra instalatiilor si echipamentelor.
Subventionare incrucisata	Modalitate de subventionare care vizeaza transferurile de resurse provenite din vanzarile unor categorii de produse sau servicii ale unei intreprinderi pentru a sprijini activitatile acelei intreprinderi intr-o alta categorie de produse sau in alta zona.

Termen	Definitie
Tarif de distributie	Sistem de preturi reglementate structurate pe elemente de retea si niveluri de tensiune, pentru serviciul de distributie a energiei electrice.
Tarif nodal de transport	Sistem de preturi reglementate pentru serviciul de transport de energie electrica, bazate pe costuri marginale si diferiteiate pe noduri ale retelei electrice de transport.
Tarif pentru Operatorul de sistem	Pret reglementat al serviciului de sistem (functional) prin care Operatorul de sistem isi acopera cheltuielile de functionare, de exploatare si de dezvoltare, fixe si variabile.
Tarif pentru serviciile de transformare si/ sau conexiune	Sistem de preturi reglementate si structurate pe niveluri de tensiune si elemente ale statiei electrice, pentru serviciile de transformare si/sau conexiune ale statiilor electrice.
Tarif pentru serviciile Operatorului comercial	Plata lunara reglementat platita de toti participantii la piata pentru activitatea de administrare a pietei angro de energie electrica.
Timpul mediu de intrerupere (TMI)	<p>Parametru de performanta care se calculeaza in felul urmatoar:</p> <p style="text-align: center;">[minute/an]</p> <p>unde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>EN</i> este energia nelivrata datorita intreruperilor serviciului de transport, in MWh/an; - <i>EC</i> - consumul anual net pentru sistemul electroenergetic (fara consumul propriu tehnologic), in MWh/an.
Transportul energiei electrice	Activitatea organizata pentru transmiterea energiei electrice de la producatori pana la instalatiile de distributie sau la instalatiile consumatorilor racordati direct la retelele de transport.
Transportul energiei termice	Activitate organizata pentru transmiterea energiei termice de la producatori la statiile termice ale distribuitorilor sau ale consumatorilor racordati direct la retelele de transport.
Tranzit de energie electrica	<p>O tranzactie realizata in vederea transportului de energie electrica intre retele electrice de transport, in care:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) reseaua electrica de transport de origine sau cea de destinatie este situata in afara teritoriului Romaniei, b) efectuarea transportului implica utilizarea retelei electrice de transport si a cel putin alte doua retele electrice.

Tranzactie	Angajament comercial (contract) sau intelegere pe piata spot intre doi participanti la piata energiei electrice, valabil pe o perioada data, prin care unul se obliga sa vanda (produca) iar celalalt sa cumpere (consume) o cantitate prestabilita de energie electrica, la un anumit pret si in anumite conditii de plata.
Taxa de putere	Suma fixa, stabilita prin tarif, pe unitatea de putere contractata sau absorbita, pentru o anumita perioada de timp (luna sau an).
Taxa de racordare	Suma pe care o plateste anticipat un consumator pentru executarea instalatiei de alimentare si racordarea la reseaua furnizorului.
Titular de autorizatie/ licenta	Persoana juridica detinatoare a unei autorizatii/ licente eliberate de catre autoritatea competenta.
Treapta de dispecer	Organ operativ avand, prin atributiile sale, autoritatea de conducere operativa asupra unor echipamente si instalatii din SEN si comanda operativa a acestora.
Turbina de cogenerare	Turbina de contrapresiune sau turbina de condensatie cu prize fixe si / sau reglabile din care se extrage abur pentru livrarea de energie termica unui consumator de tip industrial, agricol sau urban.

Index **U**

Termen	Definitie
Unitate de productie	Grupuri, centrale/amenajari hidroelectrice si grupuri, centrale termoelectrice pentru producerea energiei electrice.
Unitate de productie dispecerizabila	Unitate de productie a energiei electrice care poate fi programata pe piata angro si a carei capacitate se incadreaza in una din urmatoarele categorii: <ul style="list-style-type: none"> - grup, centrala/amenajare hidroelectrica, avand o putere instalatamari mare de 10 MW; - grup, centrala termoelectrica, avand o putere instalata mai mare de 20 MW; - grup apartinand unui autoproducator, avand o putere instalata mai mare de 10 MW, ce poate livra in SEN energie electrica; - grup apartinand unui producator independent, avand o putere instalata mai mare de 20 MW, ce poate livra in SEN energia electrica.
Unitate de productie nedispecerizabila	Unitate de productie a energiei electrice alta decat cea dispecerizabila.
Unitati participante la piata	Unitatile dispecerizabile, consumatorii eligibili si furnizorii.
Utilizator de sistem	Persoana fizica sau juridica care livreaza catre sau careia i se livreaza

	energie electrica sau termica dintr-un sistem de transport sau de distributie.
Utilizator retea electrica de transport (RET)	Producatori, furnizori, distribuitori, consumatori eligibili, orice persoana juridica care este racordata direct la RET, persoanele juridice care beneficiaza de tranzite de energie electrica prin RET.

Index **Z**

Termen	Definitie
Zi energetica	Intervalul de timp de 24 ore cu incepere de la ora 4.00, ora oficiala a Romaniei. Coincide cu ziua de tranzactie.
Zi financiara	Orice zi in care bancile prin care opereaza participantii la piata sunt deschise pentru operatiuni financiare.
Zi standard	Zi caracteristica pentru consumul de energie electrica din S.E.N.. Deoarece cererea de energie electrica variaza sezonier si in cursul saptamanii, pentru fiecare luna din an vor fi definite patru zile standard diferite: luni si vineri (Zi Standard 1), marti-joi (Zi Standard 2), sambata (Zi Standard 3), duminica si sarbatorile legale, prevazute prin lege, (Zi Standard 4).
Zona de protectie	Zona adiacenta constructiilor si instalatiilor obiectivelor energetice extinsa, dupa caz, si in spatiu, in care se introduc restrictii sau interdictii privind regimul constructiilor si de exploatare a fondului funciar pentru asigurarea protectiei si a functionarii normale a obiectivului energetic.
Zona de siguranta	Zona adiacenta constructiilor si instalatiilor obiectivelor energetice extinsa, dupa caz, si in spatiu, in care se instituie restrictii si interdictii in scopul evitarii punerii in pericol a persoanelor, bunurilor si a mediului.